

Wiadomości krajowe.

Uwiedomienie

C. K. Rządu krajowego.

Najjaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 6. Paźdźmier. 1823 i stósownie do przepisów Patentu z dnia 8. Grudnia 1820 raczył Janowi Blümel apoważnionemu w kraju fabrykantowi szalów w Wiedniu na tak zwaném polu Szkockiem Nro. 203, nadadź pięcioletni przywilej na wynalazek probienia szalów wcale nowego gatunku, które pięknoscią daleko przewyższają tureckie na obie strony noszone być i na każdej stronie inny kolor we wzory mieć mogą. Dwa takich szalów wyrabiać się mają razem na jednym warsztacie, tak, że ich rozrząd nie potrzeba, nadto do roboty dwóch sztuk tyle potrzeba wełny do wyrabiania, ile do jednej, a robotnik jedną tylko nogą pracować potrzebuje.

Najjaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z d. 15. Listopada 1823 i stósownie do przepisów Patentu z d. 3. Grudnia 1820, raczył Marcynowi Jauernig garbarzowi z wyższego Laybachu kompaniście Jakóba Jauernig garbarza w St. Veit nad rzeką Gelsen, w Wiedniu, na placu Margarethen Nro. 165 mieszkającemu, nadać pięcioletni przywilej na wynalazek za pomocą właściwego urządzenia, dzwignią płynów nazwanego wyprawę skór ułatwić tak dalece, że równie doskonałą i dobrą skórę otrzymać można nie tylko z większą oszczędnością wydatków i czasu, ale nadto szlichtowanie skóry materiałami do wyprawy służącymi, przedsiębrać można bez zwyczajnego skóry przewracania, nadto za pomocą areometru tronu, miary wyciągniętego z dębnicy dębida i stopnia dębienia skóry bez trudności dochodzić nadto wodę nieczystą, twardą sposobem użytecznym oczyścić.

Najjaśniejszy Pan raczył najwyższą uchwałą z dnia 15. Listopada 1823 stósownie do przepisów najwyższego uniwersetu z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź Janowi Jerzemu Neumannn mechanikowi, w Wiedniu przy gościńcu pod Nrm. 306 mieszkającemu, jednoroczny przywilej, na wynalazek nowych przyrządów, za pomocą których w grach wszelkiego rodzaju wy-

granę i przegranę, po każdej grze wskazać każdy grający całą wygranę lub przegranę przed oczyma mieć, każdej myłce bądź przypadkowej, lub umyślnęj zapobiedz i po grze zwykłe zmieszanie marek dotąd używanych uchylić można.

C. K. Zjednoczona nadworna Kancelerya mianować raczyła dotychczasowych trzecich Kommissarzów Cyrkulowych Jana Hofmanna, Żółkiewskiego, Karola Millera, Wadowickiego i Alojzego Leona de Loewenmuth Strybskiego, Cyrkulowymi Kommissarzami drugiej klasy, a Cyrkularnych Sekretarzów Franciszka Gubatta Żółkiewskiego i Jordakiego Isseczeskula Czerniowieckiego, wreszcie Galicyjskiego Gubernialnego Koscypistę Józefa Losertha Cyrkulowymi Kommissarzami trzeciej klasy a to przez wzgląd na zachwalone ich dobre postępi.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Rządowa Meksykańska Gazeta z d. 23go Listopada umieściła zawarty między Kolumbią i Meksykiem związek zoczepty i odporny, którym zobowiązały się oba Państwa pomagać sobie w sprawach zagranicznych, i gdyby wewnętrzni nieprzyjaciele spokojność Państw ich zaburzyć chcieli; obowiązały się oraz wyjednać sobie przystąpienie do tego Związku reszty Państw południowo-Amerykańskich. Gdy wszystkie te Państwa połączą się razem, wtedy zwolane będzie powszechne zgromadzenie Państw różnych, dla naradzenia się nad wspólnemi okolicznościami. Za miejsce tego zgromadzenia obrauo cisninę Panamy. Oprócz tego oba sprzymierzone Państwa obowiązują się jeszcze wyraźnie: nie zezwolić na żadne roszczenia Hiszpanii, gdyby dopominała się wynagrodzenia za utratę dawnego panowania w osadach, ani zawierać z żadnym Rzędem związków przeciwnych niepodległości nowych Państw Amerykańskich.

Donoszą w listach z Meksyku z d. 23go Grudnia, że odebrano tam wiadomość o wyładowaniu Angielskich Kommissarzów i Konzulów w porcie Saerificios.

Brazylia i Portugalia.

Podług wiadomości z Rio-de-Janeiro z d. 18. Grudnia umieszczonych w Gazetach Angielskich, od czasu rozwiązania Stanów spokojność nie była tam przerwana, a handel postępował zwyczajnym torem. Wniosek do nowej Konstytucyi wypracowany przez Cesarza w Radzie Stanu obwieszczony został d. 17go Grudnia. Ostatnie zamiary Cesarza przyjęto dobrze w sąsiednich prowincyis Minas-Geraes i w San Paolo; a pochlebiano sobie, że i inne pójdą za tym przykładem.

Wielka Brytania i Irlandya.

Na posiedzeniu Izby Niższej z d. 23go Lutego obliczył Kanclerz Izby Skarbowey wszystkie dochody Państwa na r. 1824 w Summie 57milionów funt. szterl. Za cło położył 25 mil. za skoczę 6. Minister przyobiecał zmniejszenie podatków nałożonych na węgle i rum, ponieważ tak wiele głosów powstało przeciw temu podatkowi; oświadczył jednak, że król przez to pomniejszyenie straci 250,000 funt. szterl.

Zapowiedziane właśnie zmniejszenie podatków wynosi rocznie z rumu 150,000 funt. szterl., z węgla 200,000, albo tylko 100,000 f. szt. ponieważ gdy opłata od węgla pomniejszona została, więcej tychże wypotrzebują. Podatek od zagranicznej wełny pomniejszony jest o 350,000 f. szt., od iedwabiu o 452,000 f. szt. ogółem o milion 62000 f. szt. co iednakże przewyższa ieszcze dochody wyrachowane na rok bieżący.

Przemiana kapitałów danych po 4 od 100 na prowizyją w ilości 75 mil. f. szt. tak będzie urządzoną, że właściciele kapitałów jeżeli w sześć niedziel po nastąpienem obwieszczeniu oświadczą, że miasto 4 od sta na przyszłość tylko 1/2 czwarta brać będą zapewnieni zostają, że kapitał przed pięcią laty oddany im nie będzie. Zmniejszenie prowizy od 4 na pół czwarta oszczędzi narodowi 375,000 funt. szt.

Kanclerz Izby Skarbowey radził także, a żeby zniesione było dawanie nagród od Rządu celem zachęcenia do handlu, które to nagrody w terażniejszym stanie handlu nie są potrzebne, a zniesione oszczędzą skarbowi 770,000 f. szt.

Izba Niższa zezwoliwszy wprzód na żądane od Rządu podwyższenie Summ potrzebnych dla marynarki, przystała także na podwyższenie Summy wyznaczoney dla wojska lądowego.

Podług doniesienia Kanclerza Izby Skarbowey uczynionego Izbie Niższej, związeki handlowe z zagranicą tak dalece pomnożone zostały, że w przeciągu r. 1823 same cła o milion funt. szterl. uczyniły więcej dochodu, ni-

żeli spodziewano się. Ponieważ część ta pożyczki Austriackiej, która ma być roku bieżącego wyptaoną pomnożyła przychody krajowe, przeto 500,000 funt. szterl. obrócone zostały na budowę różnych kościołów, a 150,000 funt. szterl. na naprawę i upiększenie zamku Windsorskiego.

Gazeta Sun pisze: Uchwalone już zostało mianowanie dwóch Biskupów Anglikańskiego Kościoła, którzy nad sprawami tego kościoła czuwać będą w Angielskich Zachodnio-ludwyskich osadach. Każdy z tych Biskupów pobierać będzie corocznie 4000 funt. szterl. a po dwunastoletnich służbach 1000 funt. szterl. Jamajka zostanie stolicą iednego z tych Biskupów, drugi będzie koleją: to w Barbados, to w St. Vincent przemieszkował. Już wiadomo którzy Xięza godności te piastować będą.

Francya.

O ukończonych właśnie wyborach w stolicy donosi co następnie list pisany z Paryża d. 27go Lutego wieczorem: »Dopiero przed godziną ukończyły się wybory w stolicy, w dwóch Kollegiach obwodowych po drugi raz nastąpić musiały, gdyż żaden z Kandydatów przy pierwszym głosowaniu nie miał stanowczey większości głosów (to jest iednego głosu więcej iak półowa przytomnych wyborców.) Liberaliści zawiadli się tu mocno. W obwodowych Kollegiach spodziewali się z ośmiu Kandydatów mieć pewnych szesciu Deputowanych, iak stało się przed dwoma laty, ale dostali tylko trzech, gdy przeciwnie z Kandydatów Ministeryalnych obrano pięciu. Temi są Bankier Lapanouse; były Agent wexlowy Leroi (oba byli Ministeryjalnymi Deputowanymi Paryża w ostatniej Izbie). P. Cochin Burmistrz iedney tuteyszej części; P. Hericart de Thury i Bankier Sanlot-Bagnenault. Wprawdzie trzy nowi liberalni Deputowani stolicy należą do Koryfeów ich stronnictwa, są to albowiem PP. Kaźmierz Perrier, Benjamin Constant i Jenerał Foy, którzy obwołani zostali, ale ze PP. Lafitte, Delossert i Ternaux, również iak P. Alex. Delaborde mieli mniej iak potrzeba głosów, był to przybry cios dla opozycyji. Wstąpiemy bardzo w terażniejszym położeniu rzeczy, s żeby któremu z nich udało się odnieść przewagę w Departamentowem Kollegium i został obranym w Departamencie Sekwany, mającym ieszcze czterech Deputowanych obierać. W sąsiednich Departamentach, gdzie liberaliści także wielkie mieli nadzieie, ieszcze gorzej im poszło; wszędzie prawie obrano rojalistów.

Dotąd nie wiemy o żadnych innych zwycięstwach liberalistów, jak tylko o odniesionych w Rouen, Chalons i Aisne. W Rouen obrano P. Girardin; w Chalons P. Royer-Collard. W Departamencie Aisny Jenerał Foy obrany został w równym czasie od dwóch Kollegiów obwodowych, to jest: w St. Quentin i Vervins, przeto po otworzeniu Izby ma się oświadczyć, czy przyjmie które z tych obu mianowań, czy mianowanie ze Stolicy. W tymże samym Departamencie P. Mechain obrany został w Kollegium obwodowym Soissonsu. Dotąd wiemy tylko o tylu Deputowanych strony liberalnej. Przeciwnie dotychczasowi znaczniejsi Deputowani strony lewej (wyjąwszy wyznaczonych Paryżkich) nie utrzymali się w Kollegiach obwodowych, w których obrani być mieli. To jest: PP. Jenerałowie: Lafayette, Dupont z Eury, Bignon, Alexander Lameth, Tronchon, Delaitre, Leseigneur, Cabanon, Lainé de Villeveque, Alexander Perrier, Alexander Hr: Larochevoucault, Papée - Vandoeuvre, Vernier, Labbey - Pompiere, Lecarlier i inni. Podobną jest rzeczą do prawdy, że i w innych Departamentach wypadną wybory w takim samym stosunku.

W ł o c h y.

List pisany z Jerozolimy pod dniem 21. Października donosi, że tam, zaraz po nadeszłej wiadomości o śmierci Piusa VII. w kościele Świętego Grobu odprawiano żałobne nabożeństwo. Ludz e rozmaitych Narodów słuchali pobożnie tego nabożeństwa i mowy pogrzebowej mianej w Arabskim języku.

Szwecyja i Norwegia.

Następujące są zasady nowych celnych urzędzeń uchwalonych na ostatnim Seymie, lecz mających dopiero moc od dnia 1go Stycznia 1825: 1) Za opłatą podatku oznaczonego w ustawie, wolno przywozić wszystkie towary, jeżeli Rząd ze słusznych przyczyn tego lub owego artykułu nie zakazuje. 2) Ciężar od towarów nie będzie płacone podług wagi, długości, szerokości albo ilości tychże, ale w pewnych procentach od wartości towaru. Towary niewymienione w taxie celnej uważane być mają za wolne w przewozie. Wszelkie rodzaje wyprawianej skóry i futer mogą być wprowadzane za opłatą 25 procentu od wartości, towary iedwabne i aksamiit za opłatą 20 i 15 od 100, bombasy i merynos za opłatą 15, a rzemieślnicze towary wszelkiego rodzaju za opłatą 50 od sta. Najważniejsza ze wszystkich Norweskich

kopalń miedzi użyciem nieznanych dotąd tam Angielskich i Saskich machin górniczych tak podziwienia godne uczyniła w dochodach postępy, że Rząd może być w stanie urządzić innym sposobem Norweskie gornictwo, ile że częste dopytywanie się o surowe i obrobione żelazo naturalnie większą w robotach górniczych spowoduje czynność.

R o s s y i a.

Słychać, że główny dowódzca drugiego oddziału wojska, Jenerał jazdy Hr: Wittgenstein, wyjedzie na wiosnę za granicę dla poratowania swojego zdrowia.

T u r c y i a.

Dostrzegacz Austriacki z d. 9. Marca umieścił następujące wiadomości:

Z Konstantynopola z d. 10. Lutego:

Dnia 28. Stycznia przysłano przez gońców z Erzerum zupełne zatwierdzenie traktatu pokoju z Persyją. Już na mocy traktatu tego dano rozkazy do uwolnienia od wojska Perskiego obwodów Kurdyjskich powracających pod panowanie W. Porty, a Poseł Perski, który d. 16. Stycz. stanął w Kars, na ziemi Tureckiej, spodziewany tu za dni kilka. Kłamliwemi przeto okazały się wszystkie wieści o wznowionych krokach nieprzyjacielskich, którym nawet publiczność wierzyła.

Choroba Reis-Efendego zatamowała znacznie publiczne sprawy, lecz mamy nadzieję, że ona wkrótce ustanie. Saida-Efendi dotąd jeszcze tak dalece osłabiony, że najmniejszy hałas nadwęża mu nerwy, dał iednakże z siebie przykład gorliwości i dobrej woli i Pana Mincianki zaprosił na prywatne posłuchanie, które odbyło się d. 12. wsp. m. Ponieważ z obu stron pomysły odebrali polecenia, możemy więc spodziewać się z pewnością, że całkiem zniesione zostaną spory zachodzące między Rossyją i W. Porty.

W dniach upłynionych przybyło do Stolicy 4,000 dobrze uzbrojonych Albańczyków, a później przybędzie ich taka sama albo może większa jeszcze ilość. Rzeczą jest naturalną, że przybycie wojska tego sprawiło wrażenie i z początku było różnych domysłów powodem. Mniemali niektórzy, iż były w robocie stanowcze na Jańczarów zamiary. Ale teraz wiadomo już powszechnie, że ci Albańczykowie przeznaczeni są na powstańców i oczekują tylko ukończenia robót przy flocie, na którą udadzą się na morza.

Postrach, jaki wzniewiali Jańczarowie już oprócz tego większą część mocy utracił. Pod

surowym rządem Agi Husseina Baszy, który teraz Jamaków w zamkach Bosforu podobnym przehsztalca sposobem, zapadli nieznacznie w stan niemocy i podległości nikogo więcej nie mogącej nabawić trwogą. Terazniejszy W. Wezyr nie myśli im wcale pomagać; a ponieważ Galeb Basza coraz rzadszemi czyni owe niegdyś tak częste zgromadzenia Rady, do których wzywano dawniej ich wyższych Oficerów, przeto samo wiele utracili wpływ.

Wiadomości z Wysp Jonskich zatrudniały rozmaicie i mocno publiczność tutejszą w czasach ostatnich. Szczególnie wiele niechęci sprawiłao zdarzenie, którego widownią była wyspa Itaka. Bryg Turecki wiozący do Prewezy na potrzeby służby 180000 piastrow Tureckich, koło uścia odnogi Lepantu spadnięty był od czterestu Greckich statków i po walecznym odporze dawanym przez godzin 15, w którym 92 ludzi z osady okrętowej utraciło życie, zapędzony został na piaski brzegów Itaki. Ludzie pozostali z osady sądzili, że przynajmniej na tej neutralnej ziemi będą mogli życie uratować, lecz powstańcy osiągnąwszy już zupełnie zamiar swojego przedsięwzięcia i tam ich ścigali i pomordowali wielu nieszczęśliwych, mimo usiłowań ze strony Rządu Angielskiego.— Ze Manro cordato był osobiście przytę wyprawie, z początku wierzyć nie chciało, ale późniejsze wiadomości doniosły o tym i potwierdziło ta odezwa wydana przez Gubernatora w Korfu. *)

Wiadomości z Morei o biczeń nie wspominają więcej, jak tylko o ciągłych sporach zachodzących nie tylko między naczelnikami z osobna, ale i między Władzami powstańców. W miesiącu Grudniu wybuchła formalna wojna między Senatem, który złożył stolicę w małym miasteczku koło Argos, i Władzą wykonaw-

czą, na której czele stoi, jako Prezydent, Bei Mainotów. Senat żądał od Władzy wykonawczej złożenia rachunków z wydanych 2 milionów, z czego się nie dokładnie wywiada. Miasto odpowiedzi nastął Pietro-Bei 500 żołnierzy na Senat, który zmuszony został szukać w pobliskich górach przytułku. Ale i Senat ze swojej strony zgromadził sobie wojsko, a że oba stronnictwa jednokową prawie miały siłę zbroyną, przyszło do zgody. Te wyzwołane zdarzenia potwierdził zupełnie w obszernem i z wielu szczegółami ułożonem doniesieniu dowódca C. K. eskadry w Archipelagu, który właśnie podczas owych sporów był przypadkiem dla interesów z kilkoma swoimi Oficerami w Napoli di Romania i o wszystkim dobrze uwiadomiony został. Podług późniejszych od dwóch tutejszych Poselstw odebranych, chociaż nie całkiem niezawodnych doniesień, dowiadujemy się, że wspomniona ugoda nie długo trwała, a listy ze Smyrny i z innych zapewniają nawet, iż uchwałą Dyrektorów, bez względu na Senat, Peloponez i wszystkie zajęte przez powstańców dystrykty podzielone zostały na sześć wojskowych Gubernii, w których wojskowi naczelnicy mają rządzić z władzą nieograniczoną. Czyli plan ten już wykonany został, lub może później wykonany będzie, o tym musimy dalszych oczekiwać doniesień.

Po napisaniu. Właśnie odebraliśmy list ze Smyrny pod d. 31. Stycznia, w którym piszą, że naczelnicy powstańców zgodzili się na następujące punkta: Napoli di Romania rządzona będzie w imieniu trzech wysp: Hydry, Spezzyi i Ipsary; trzej naczelnicy wysp wspomnianych składać będą Senat w powyższem mieście, mający mieć władzę nad lądowemi i morskimi wyprawami. Kolokotroni ma być Gubernatorem Tripolizy; Pietro-Bey powróci do Swoich Mainotów, jednakkże Rządu jego rozciągać się będą nad Calamatą, Mistrą i w całej okolicy; Metexa, Delojani i Bobelina (nie wiadomo, mathali, czy syn?) będą członkami Władzy wykonawczej, podzielą oraz między sobą dowódctwo nad pozostałemi jeszcze dystryktami Morei.

Wszystkie te wiadomości są jeszcze niepewne, ażeby z nich można dostatecznie wnioskować. Ile z powyższego wykrywa się, idzie tu o ścieranie się Władz wojskowych, w którym Władze cywilne, jeżeli jeszcze jakie istnieją, żadnego nie będą miały głosu.

*) Po wyżej wzmiankowane szczegóły są wszystkie niezawodne i wiadome były nam już od kilku niedziel przez doniesienia, o których nie wątpiliśmy. Doniesienia te atolizawierały i inne jeszcze szczegóły, dla których o całym wypadku postanowiliśmy milczeć. Niech inni prawdę lubiący mezo wie podają do powszechny wiadomości obraz owych okrucieństw. Po części uczynił to już Goniec Londyński z dnia 10. Lutego. My nie będziemy opowiadać szczegółów wylądowania na Itace, ale czytelnikom naszym udzielimy niektórych interesujących uwag nad zmarłym Jenczałem Mailland i nad zarzutami czynionemi ostatniej jego odezwie.

Uwaga Dostrz. Austr.